

เจตคติของบุคลากรในกระบวนการ

ยุติธรรมต่อ

ปัญหาสามีทำร้ายภรรยา*

Attitude of Personnel in the

Judicial System

on the Abuse of Wife by Husband.

สาริตา คมขำ**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเจตคติต่อการใช้ความรุนแรงต่อภรรยา สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางป้องกันและแก้ไข วิธีการในการเยียวยา รักษาเหยื่อที่ได้รับผลกระทบ การศึกษาในครั้งนี้ยังให้ความสนใจกับข้อเสนอแนะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 25 คน

การศึกษาในครั้งนี้ค้นพบว่า บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมมีเจตคติต่อการใช้ความรุนแรงต่อภรรยา ว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีมานานแล้วและไม่ได้มีการแก้ไขที่ต้นเหตุ ส่วนมากเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ การที่สามีทำร้ายภรรยาในอดีตถือเป็นเรื่องปกติของการใช้ชีวิตคู่ แต่ในปัจจุบันสังคมได้ให้ความสำคัญกับปัญหานี้มากขึ้น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้กล่าวถึง

* เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง เจตคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อปัญหาสามีทำร้ายภรรยา

** นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อุปนิสัยส่วนตัวของสามีและภรรยาที่มีพื้นฐานลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน ผู้ชายส่วนใหญ่จะคิดว่าภรรยาที่สามีนอกใจภรรยาของตนเองนั้นเป็นเรื่องธรรมดา ปัจจุบันผู้หญิงกับผู้ชายเริ่มมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน จึงทำให้ภรรยาออกใจสามีบ้าง ผลจากความด้อยโอกาสทางสังคม การขาดการศึกษา ภาวะเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการทำร้ายร่างกายจากสื่อคนในสังคมขาดคุณธรรมจริยธรรม ทำให้บุคคลในครอบครัว ถูกทำร้ายร่างกาย สุขภาพจิตเสื่อม ลูกขาดความอบอุ่น การสร้างความรำคาญต่อคนใกล้เคียง จนกลายเป็นปัญหาต่อสังคมและประเทศชาติ การป้องกันและแก้ไขจึงควรเริ่มต้นตั้งแต่ครอบครัว สถานศึกษา และชุมชนโดยควรมีการรณรงค์การลดปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวโดยการเผยแพร่ทางสื่อต่างๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วมมือในการแก้ไขปัญหา เช่น จัดกิจกรรมอบรมในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม กฎหมายเบื้องต้น กิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และปลูกฝังสร้างจิตสำนึกในการรักครอบครัว นอกจากนี้ควรมีการใช้บทลงโทษทางกฎหมายตามความหนักเบาของการกระทำความผิด ให้คำแนะนำในการดำเนินคดี ดำเนินคดีอย่างเป็นธรรม ให้การดูแลรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ในส่วนของบุคลากรกระบวนการยุติธรรม ควรประสานความร่วมมือ (ทุกภาคส่วน) ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ให้เข้ามามีบทบาทในการรณรงค์ป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างจริงจัง

Abstract

The objectives of this study are to examine attitudes about using violence for wife, causes, effects and solutions, as well as, a curing way for victims. Moreover, this study also pays attention on officers' suggestions in justice system by in-depth interview to 25 officers in a justice system

This study discovers that officers in justice system have attitudes about using violence wife that problem in family have long been happened and it failed to solve them at the cause, but at the result. In the past, husband harms on wife is usual for family life. At the present society focuses more on this problem. The 2007 Act of Protection of Person subjected to Family Violence indicates difference habits between husband and wife. Most of male it is normal. This day, male and female have equal right and freedom, so wife try to have love affair as well. Because of Insufficient education, economic crisis, harmful behavior imitation from media, the lack of moral in society. The solution should be carried out from family towards education institutions, and communities. They should campaign it seriously and held activities for, in a justice system recommend that each department should coordinate one another; such as, Ministry of Social Development and Human Security, psychologists, and social workers for campaigning family violence seriously.

บทนำ

ในยุคที่ทุกอย่างก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา จนกระทั่งผันแปรไปสู่ภาวะเศรษฐกิจที่ตกอยู่ในขณะนี้ สังคมไทยต่างอยู่ท่ามกลางความขัดแย้ง และความรุนแรงทางสังคม ต่างคนต่างแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น คนจนอยากรวย คนรวยอยากรวยยิ่งกว่าเดิม คนไม่มีอยากมี คนที่มีแล้วก็อยากมีเพิ่มขึ้นอีก ในจำนวนคนที่มีแล้วอยากจะมี กับคนจนที่อยากจะมี นั้น หากดำเนินชีวิตอย่างมีศีลธรรม และอยู่ในหนทางที่ถูกต้องก็ไม่น่าจะเกิดปัญหาแต่อย่างใด แต่หากความอยากจะมีนำไปสู่ความอยากที่ไม่อาจมีสิ่งใดต้านทานได้แม้แต่ศีลธรรม ความอยากมีเหล่านี้ ก็ไม่พ้นการนำปัญหา

เข้ามาสู่สังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ยิ่งในสังคมปัจจุบันที่ศีลธรรมจรรยาบรรณ คุณธรรมนำชีวิตได้เลือนรางลดน้อยลงไปจากใจผู้คนลงทุกทีๆ ก็ยอมนำสังคมไปสู่การถดถอยในการใช้สติปัญญา เพื่อการอยู่อย่างมีความสุขในสังคมมากขึ้น ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความเครียด ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการละเมิดทางเพศ ปัญหาครอบครัวแตกแยกขาดการเอาใจใส่ซึ่งกันและกันนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว¹

ความรุนแรงในครอบครัว เป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นเวลานานมาแล้ว แต่สังคมไม่ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าวเท่าที่ควร เห็นได้จากความรุนแรงในครอบครัวที่มีกฎหมายถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัว เป็นเฉพาะสมาชิกในครอบครัว บุคคลภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว และการขาดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัว ในฐานะอาชญากรรมประเภทหนึ่ง จึงส่งผลให้ความรุนแรงในครอบครัวยังคงเป็นปัญหาที่ซ่อนเร้นต่อไปในทุกสังคมแต่เป็นปัญหาสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาสังคมที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าความรุนแรงในครอบครัวมีสาเหตุจากหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ดังนั้นความรุนแรงในครอบครัวนับเป็นภัยของสังคมส่วนรวม ทุกครั้งที่เกิดการประกอบอาชญากรรมย่อมนำมาซึ่งความสูญเสียต่อเหยื่อซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัว ทั้งด้านร่างกาย ด้านสังคม และด้านสภาพจิตใจ นอกจากนี้จะเกิดความสูญเสียต่อเหยื่อแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อผู้กระทำซึ่งถูกจับดำเนินคดี ปัญหาความรุนแรงที่นับวันยังมีจำนวนมากขึ้น และมีความรุนแรงมากขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมต้องเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจน ตระหนักถึงความรุนแรง และความพร้อมใจกันของทุกฝ่ายเพื่อดูแลป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเกิดขึ้นมาในอนาคต ซึ่งองค์กร

¹ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ระบบข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว. 2551. เว็บ. <http://www.violence.in.th/>. 10 กันยายน 2552.

ต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับควรตระหนักถึงปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้นและควรให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ปัจจุบันทุกสังคมและประเทศจะมีหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันของรัฐเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง การปกครอง การออกกฎหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจและการจัดระเบียบสังคมเป็นจำนวนมาก โดยในส่วนขององค์กรหรือสถาบันด้านยุติธรรมนั้น หัวหน้าชุมชน ตำรวจ อัยการ ทนายความ ศาล และหน่วยงานราชทัณฑ์ ฯลฯ ประกอบเป็นกระบวนการยุติธรรม เพื่อทำหน้าที่รักษาความยุติธรรม ร่วมกันป้องกันแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและสังคม เพื่อให้เกิดความสงบสุขของสังคม และการดำรงอยู่ของรัฐ กระบวนการดังกล่าวนี้ จะรักษาความยุติธรรมได้มากน้อยเพียงใด นอกจากจะขึ้นอยู่กับเนื้อหาและลักษณะของกฎหมาย ระบบ สถาบัน และเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทุกฝ่ายแล้ว ยังขึ้นกับสภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ของประเทศนั้นๆ อีกด้วย กล่าวคือแม้จะมีกฎหมายที่ยุติธรรม ตำรวจ อัยการ และผู้พิพากษา มีความรู้ทางกฎหมายอย่างแตกฉาน และมีใจเที่ยงธรรมสักเพียงใด แต่ถ้าระบบการเมืองเป็นเผด็จการ เศรษฐกิจสังคมเหลื่อมล้ำต่ำสูง แบ่งชั้นวรรณะ และเต็มไปด้วยอิทธิพลนานาประการ กระบวนการและสถาบันยุติธรรม ย่อมไม่อาจให้ความยุติธรรมได้มากเท่าที่ควรจะเป็น และคนจนที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศจะได้รับความยุติธรรมน้อยที่สุด ทั้งที่เป็นพลเมืองที่มีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมเหมือนกับคนอื่น² ของสังคม

ปัญหาการเกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยที่ลุกลามมากขึ้นนี้ ก็เนื่องจากการที่สังคมไทยยังประสบปัญหาหลายประการ อันนำไปสู่การจำกัดหรือปิดเบือนเจตนารมณ์พื้นฐานและความเป็นธรรมใน

² รัชชนาสี วีเชียร. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง กระบวนการยุติธรรมกับสังคมไทยในปัจจุบัน. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, สาขาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา, 2552.

กระบวนการยุติธรรม นั่นคือประชาชนโดยทั่วไปยังไม่รับรู้และไม่เข้าใจในขั้นตอน วิธีการ กฎ ระเบียบ และบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ในแต่ละหน่วยงานของรัฐเองก็ยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นที่ต้องประสานกันในการคุ้มครองและประกันความยุติธรรมให้ประชาชนอย่างเสมอภาค และเป็นเอกภาพ รวมทั้งประชาชนในสังคมไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมโดยเสมอภาคและทั่วถึง มีการเลือกปฏิบัติ ถูกกลั่นแกล้งหรือถูกลิดรอนสิทธิตามสมควรโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลอื่น สภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น จึงสะท้อนให้เห็นว่า การตระหนักในสิทธิ เสรีภาพ และเสมอภาค ยังไม่ได้รับการปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริงตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ได้มีการตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของความรุนแรง ตามมาตรา 53 เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัวมี สิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม จึงเห็นได้ชัดว่ารัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาในเรื่องของความรุนแรงในครอบครัว

จากรายงานสถิติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 พบการถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 2,767 ราย คดีถูกข่มขืน 3,860 ราย ถูกอนาจาร 1,855 ราย ถูกทอดทิ้งกักขังหน่วงเหนี่ยว 118 ราย พราศผู้เยาว์ 596 ราย พยายามฆ่า 43 ราย ฆาตกรรม 37 ราย และอื่นๆ ไม่ระบุ 260 ราย³ ซึ่งผลกระทบต่อเหยื่อผู้ได้รับความรุนแรงอาจได้รับความทุกข์ทรมานทางกาย บอบช้ำ มีบาดแผล กระดูกหัก พิการ หรือถึงตาย ผลกระทบทางใจออกซ้่า ซึมเศร้า

³ แหล่งเดิม.

หันไปใช้สารเสพติด หรือคิดฆ่าตัวตาย และในบางกรณีความรุนแรงกลายเป็นความเลวร้ายที่ถูกตอกทอดไปถึงลูกหลาน องค์การสหประชาชาติจึงได้ประกาศไว้ในหลักสิทธิมนุษยชนว่า “มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในชีวิตที่จะมีเสรีภาพในชีวิตและความปลอดภัยซึ่งเป็นสิทธิของบุคคล”⁴

ในจังหวัดชลบุรีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว นับเป็นปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นมาก เนื่องจากจังหวัดชลบุรีเป็นเขตที่ตั้งของแหล่งอุตสาหกรรมจำนวนมาก และธุรกิจการท่องเที่ยว ได้แก่ เมืองพัทยา ซึ่งเป็นแหล่งรายได้ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี และประชาชนที่เป็นแรงงานก็ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดอื่น รวมทั้งมีการใช้แรงงานต่างด้าวจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างสังคมเนื่องจากประชาชนมีทั้งที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ปานกลาง และฐานะยากจน ผู้ที่มีฐานะดีก็ต้องการความร่ำรวยให้มากขึ้น ที่มีฐานะยากจนก็ต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด โดยเฉพาะในสภาวะที่เศรษฐกิจถดถอยทั่วโลก บางคนต้องถูกปลดออกจากการงาน กลายเป็นผู้ว่างงาน จึงทำให้เกิดความเครียดจากภายในครอบครัว จากการทำงาน การจรรยา มลพิษจากแหล่งอุตสาหกรรม สิ่งแวดล้อมอันเลวร้าย สภาวะเศรษฐกิจ ความเครียดเหล่านี้ย่อมทำให้คนเราหมดความอดทนอดกลั้น พร้อมทั้งจะแสดงปฏิกิริยาปะทะที่รุนแรงได้แก่ การโต้เถียงกัน การทำร้ายร่างกาย หรือการใช้อาวุธทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวตามมา โดยพบว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือปัญหาสามีทำร้ายภรรยา ระดับความรุนแรงของการบาดเจ็บทางร่างกายที่ภรรยาได้รับ ขึ้นอยู่กับลักษณะของการถูกทำร้าย ซึ่งพบได้หลายลักษณะ ตั้งแต่เกิดแผลเป็นจากการถูกทุบตี ใช้น้ำร้อนลวก กระตุกหัก อวัยวะภายในบาดเจ็บ ทูพผลภาพ และบางครั้งอาจรุนแรงมากขึ้นเสียชีวิต⁵ ส่วนการบาดเจ็บทางด้านจิตใจ พบว่าการที่ภรรยาถูกทำร้ายร่างกาย

⁴ World Health Organization (WHO). World Report On Violence And Health. 1997. Web. <http://www.who.int/en/>. 10 September 2009.

⁵ Lori Heise, Mary Ellsberg and Megan Gottermoeller. "Ending Violence Against Women". *Population Report*. Series L, No. 11, 1999.

จะมีผลทำลายความเชื่อมั่นและความไว้วางใจของภรรยาที่มีต่อสามี ความเจ็บปวดที่ได้รับส่งผลให้สุขภาพกายเสื่อมโทรม เจ็บป่วยเรื้อรัง ปวดศีรษะ เก็บกด รู้สึกไร้คุณค่า สิ้นหวัง⁶ มีพฤติกรรมฆ่าคิดฆ่าทำ วิตกกังวล และก้าวร้าว ซึ่งอาการเก็บกดและอาการทางจิตต่างๆ เกิดเนื่องจากภรรยาที่ถูกทำร้ายพยายามหนีจากสถานการณ์ถูกทำร้าย ทั้งๆ ที่ในความ เป็นจริงไม่สามารถหนีหนีได้⁷ จึงเกิดความรู้สึกเศร้า รู้สึกผิด เกิดอาการทางจิตต่างๆ และอาจตอบสนองต่อการถูกทำร้ายด้วยการดื่มสุราหรือใช้สารเสพติด และอาการทางจิตต่างๆ ดังกล่าวนี้อาจเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ในที่สุด⁸

การถูกสามีทำร้ายร่างกาย นอกจากจะส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของภรรยาโดยตรงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ของสถาบันครอบครัวได้ เพราะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย ครอบครัวไม่สงบสุข เกิดความห่างเหิน ขาดความรัก ความเข้าใจในครอบครัว กลายเป็นครอบครัวแตกร้าง การหย่าร้างมีมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อบุตรไม่มีคนดูแล ขาดความรักความอบอุ่น กลายเป็นเด็กเก็บกด มีพฤติกรรมก้าวร้าว และหนีออกจากบ้านเข้ากลุ่มเพื่อน ติดยาเสพติด สร้างปัญหาให้กับชุมชนและประเทศชาติ⁹ ดังนั้น ความหวังที่จะทำให้อาการความรุนแรงในครอบครัวโดยเฉพาะปัญหาสามีทำร้ายภรรยาให้ลดน้อยลง จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากภาคีทุกภาคส่วนทั้งด้านการใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการป้องกันเฝ้าระวังในชุมชน เพื่อทำให้กฎหมายเกิดผลบังคับใช้อย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึง

⁶ Murray A. Straus and Richard J. Gelles. "Determinants of Violence in the Family : Toward a Theoretical Perspective" in Wesley R. Burr. Eds., *Contemporary Theories about the Family*. 1979.

⁷ Mary Jo Clark. *Violence in Nursing In The Community*. 1992

⁸ *Ibid.*

⁹ กรมพัฒนาสังคมจังหวัดชลบุรี. เอกสารรายงานความรุนแรงในครอบครัวจังหวัดชลบุรี. 2552.

ต้องการทราบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัว กรณีสามีทำร้ายภรรยาโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมของจังหวัดชลบุรี ซึ่งได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ และบุคลากรราชทัณฑ์ ว่ามีความคิดเห็นต่อปัญหาคาความรุนแรงของครอบครัว กรณีสามีทำร้ายภรรยาอย่างไร จะมีแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัว กรณีสามีทำร้ายภรรยาในจังหวัดชลบุรีให้ลดน้อยลงได้อย่างไร การศึกษาวิจัยเรื่องเจตคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อปัญหาสามีทำร้ายภรรยา มุ่งหวังที่จะนำข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ที่มีต่อปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัว กรณีสามีทำร้ายภรรยา มาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัว ในจังหวัดชลบุรีให้ลดน้อยลงเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่ความสงบสุขของประชาชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเจตคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อปัญหาสามีทำร้ายภรรยา ในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาคาสามี ทำร้ายภรรยาในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาวิธีการในการเยียวยารักษาเหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากการใช้ความรุนแรงต่อภรรยา
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อปัญหาสามีทำร้ายภรรยาในจังหวัดชลบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อเป็นการศึกษาเจตคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อปัญหาสามีทำร้ายภรรยาในจังหวัดชลบุรี โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่เป็นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ตำรวจ 5 คน อัยการ 5 คน บุคลากรจากศาล 5 คน บุคลากรจากหน่วยงานราชทัณฑ์ซึ่งแบ่งออกเป็นหน่วยงานจากเรือนจำชาย 5 คน และ ทัณฑสถานหญิง 5 คน รวมประชากรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 25 คน

ขอบเขตของพื้นที่

1. ศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชนและสตรีตำรวจภูธรภาค 2
2. สำนักงานอัยการ จังหวัดชลบุรี (แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว)
3. ศาลจังหวัดชลบุรี (แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ผู้พิพากษาโดยอาชีพและผู้พิพากษาสมทบที่มาจากการแต่งตั้ง)
4. ทัณฑสถานหญิงจังหวัดชลบุรีและเรือนจำชายจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย

1. การรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ผู้วิจัยซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แนวทางในการสังเกตจากการสัมภาษณ์
2. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการใช้เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์ แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

3. กระบวนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และมีการสังเกตในระหว่างการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่ไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลรายบุคคล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเจตคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อปัญหาสามีทำร้ายภรรยาในจังหวัดชลบุรี ปรากฏผลการศึกษา จากความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงต่อภรรยาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

1.1 ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยนั้นมีมานานแล้ว แต่มักไม่ได้มีการแก้ไข และเมื่อมีการแก้ไขก็มักจะเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ โดยต้นเหตุของปัญหาที่แท้จริงมักที่จะไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ที่มักจะมาจากสาเหตุเรื่องเดิมๆ ที่ไม่ได้รับการแก้ไข ตั้งแต่แรกและพอกพูนกลายเป็นปัญหาเรื้อรัง

1.2 การที่สามีทำร้ายภรณานั้นเกิดมากขึ้น จนมองว่าปัญหาการให้ความรุนแรงในครอบครัวนั้นเป็นเรื่องปกติของการใช้ชีวิต จึงไม่มีใครต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้

1.3 เมื่อสภาพของสังคมเปลี่ยนแปลงไป ปรากฏว่าคนในสังคมจึงขาดศีลธรรมและจริยธรรมมากขึ้น ผู้หญิงกับผู้ชายเริ่มมีสิทธิและเสรีภาพที่มีความเท่าเทียมกัน ทั้งหญิงและชายต่างมีค่านิยมที่ผิดๆ ผู้ชายมีค่านิยมในการมีเมียบ่อยมากขึ้น ส่วนฝ่ายหญิงเองก็เริ่มแสวงหาความสบาย โดยการเป็นภรรยาบ่อยหวังที่จะรวยทางลัด จนกลายเป็น

สาเหตุแห่งการใช้ความรุนแรง และกลายเป็นปัญหาครอบครัวตามมา จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในครอบครัว

1.4 การศึกษาที่โรงเรียน ให้แต่ความรู้ในตำราเพียงอย่างเดียว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของครอบครัวมาให้ความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหานี้ โดยอาจมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างสานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และครอบครัวให้มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น

1.5 ครอบครัวในปัจจุบัน มุ่งเน้นในเรื่องของรายได้ และฐานะทางเศรษฐกิจมากเกินไป เพราะต้องแข่งขันในการประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว นำมาสู่ความเครียด การไม่เข้าใจกัน เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง และใช้ความรุนแรงต่อกันในที่สุด บางครอบครัวที่มีบุตรก็จะขาดเวลา ขาดความเอาใจใส่เพราะใช้เวลาทุ่มเทกับการทำงานมากกว่า

1.6 ครอบครัวสังคมไทยกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น มีการพึ่งพากัน การสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวนั้นเริ่มลดน้อยลง สังคมไทยมองว่าผู้ชายเป็นผู้นำ ส่วนผู้หญิงนั้นเป็นผู้ตามและผู้หญิงนั้นเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า จึงมักถูกกระทำ ความรุนแรงอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงทางด้านร่างกายหรือความรุนแรงทางด้านจิตใจ

1.7 การทำร้ายร่างกาย ถือเป็นเรื่องที่มีกฎหมายมีบทลงโทษระบุไว้อย่างชัดเจน การที่สามีทำร้ายร่างกายภรรยาเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ส่วนบทลงโทษก็มีตั้งแต่การดูแลคุมประพฤติ ควบคุมพฤติกรรมต่างๆ มีความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้ผู้กระทำเกรงกลัวต่อการกระทำผิดของตนเอง พระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้เปิดกว้างโดยหากผู้ใดพบเห็นเหตุการณ์ที่มีการใช้ความรุนแรง สามารถที่จะเข้าแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ได้

2. สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว กรณีสามีทำร้ายภรรยา มีสาเหตุจากหลายปัจจัยด้วยกัน คือ

2.1 ตัวสามีและภรรยาเอง ได้แก่ อุปนิสัยส่วนตัวของสามีและตัว

ภรรยาที่มีพื้นฐานลักษณะนิสัย และการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันทำให้มีพื้นฐานทางจิตใจหรืออารมณ์ที่แปรปรวน บางคนอาจจะถูกเลี้ยงดูมาจากครอบครัวที่มีการใช้พฤติกรรมที่มีความรุนแรง หรืออาจจะเคยเห็นพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงระหว่างพ่อกับแม่ของตนเมื่อวัยเด็ก จึงจำพฤติกรรมเหล่านั้นมาใช้ บางครอบครัวภรรยาเองคุมผูกขาดอำนาจไว้ที่ตนเพียงผู้เดียว จึงอาจทำให้เป็นสาเหตุทำให้เกิดความเบื้อหนาย จึงทำให้สามีหันไปหาสิ่งอื่นนอกบ้านจนเกิดเป็นปัญหาตามมา

2.2 สาเหตุจากค่านิยมความเชื่อทางสังคม จะเห็นได้ว่า สภาพสังคมปัจจุบัน ผู้ชายส่วนใหญ่จะคิดว่าภรรยาที่สามีหรือผู้ชายนอกใจ ภรรยาของตนเองนั้นเป็นเรื่องธรรมดาเรื่องปกติ ที่เกิดขึ้นกับทุกครอบครัว แต่เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปผู้หญิงกับผู้ชายเริ่มมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน จึงทำให้ภรรยาอกใจสามีบ้าง นอกจากนี้พบว่าปัจจุบันคนในสังคมขาดคุณธรรมจริยธรรม มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ขาดความรับผิดชอบ มักจะนึกถึงความสุขของตัวเองมากกว่าครอบครัว ไม่นำเอาศีลธรรมหรือสามัญสำนึกมายับยั้ง ทำให้ขาดสติ

2.3 ความด้อยโอกาสทางสังคม การขาดการศึกษาทำให้โอกาสที่จะมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงนั้นมีมากขึ้น

2.4 ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ส่งผลให้ต่างคนต่างเกิดความเครียด หงุดหงิด ควบคุมอารมณ์ไม่อยู่ ไม่หันหน้าทำความเข้าใจกัน เมื่อมีปัญหา มักหันไปพึ่งสุรา ยาเสพติด การพนัน สุดท้ายเกิดปัญหาทางด้านการเงิน ทำให้เกิดความเครียด และอาจเกิดการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายกัน

2.5 การเลียนแบบพฤติกรรมการทำร้ายร่างกายจากสื่อ ประชาชนส่วนใหญ่เมื่อได้รับข่าวสารจากสื่อ ไม่สามารถคิดแยกแยะได้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี แต่กลับนำพฤติกรรมจากสื่อมาเลียนแบบ แทนที่จะนำมาเป็นข้อคิดหรือคติเตือนใจจึงกลายเป็นปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นอยู่แทบทุกวัน ในขณะนี้

3. ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาความรุนแรงต่อภรรยา จะมีผลต่อ

บุคคลในครอบครัวตลอดจนคนรอบข้าง รวมทั้งบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบที่ได้รับ มีดังนี้

3.1 ผลกระทบต่อสามีและภรรยาเอง ที่อาจได้รับความบาดเจ็บทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้สุขภาพจิตเสื่อม ผู้กระทำจะรู้สึกตัวตนเองมีสัมพันธภาพในครอบครัวน้อยลง ผู้ถูกกระทำจะมีความเครียดวิตกกังวล เก็บกด และอาจมีอาการทางจิต บางกรณีสามีหรือภรรยาอาจกลายเป็นอาชญากรโดยไม่ตั้งใจ

3.2 ผลกระทบกับลูก เด็กบางรายเรียนรู้จากการกระทำของพ่อแม่ ชี้มับการกระทำของพ่อแม่ เกิดเป็นพฤติกรรมลอกเลียนแบบ จนอาจทำให้เสียคน มีสภาพจิตใจที่ไม่ปกติ มีอาการเชิงซึม ดื้อรั้นไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ก้าวร้าว ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ขาดคุณภาพชีวิตที่ดี

3.3 ผลกระทบต่อสังคม เช่น สร้างความเบื่อนายต่อเพื่อนบ้านและผู้พบเห็น

3.4 ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน เพราะเมื่อมีปัญหานี้เกิดขึ้น ไม่มีสมาธิในการทำงานจะไปพะวงอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้น ผลงานที่ออกมา ก็เป็นไปในทางลบทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน

3.5 ผลกระทบต่อบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ทำให้เสียเวลาต้องมาทำคดีเมื่อเกิดปัญหานี้ขึ้น เพราะต้องมีหน้าที่อื่น ได้แก่ การดูแลรักษาความปลอดภัย การปราบปรามอาชญากรรม ปราบปรามยาเสพติดที่มีผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติ

4. แนวทางการป้องกันปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อภรรยาในสังคมไทย ดังนี้

4.1 การป้องกันควรจะป้องกันที่ครอบครัวของตนเองก่อน ควรมีการรณรงค์การลดปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว อาจโดยการเผยแพร่ทางสื่อต่างๆ หรือจัดให้มีการเผยแพร่ในโรงเรียนหรือชุมชน

4.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาร่วมมือ โดยมีการจัดการบรรยาย อาจมีผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า มีความใกล้ชิดประชาชน มาร่วมบรรยาย ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมาย ความรู้เบื้องต้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาคุณกรณี หลีกเลี่ยงการฟ้องร้องโดยขอคำปรึกษาจากศูนย์ไกล่เกลี่ยของศาล อาจมีการจัดกิจกรรมอบรมเรื่องคุณธรรมจริยธรรมกฎหมายและโทษที่ได้รับเมื่อกระทำความผิด การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์รณรงค์ในการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ช่วยกันปลูกฝังสร้างจิตสำนึกในการรักครอบครัว

5. แนวทางการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงต่อภรรยาในสังคมไทย
ดังนี้

5.1 ควรให้คำแนะนำและตักเตือน ให้สามีภรรยา มีสติในการดำเนินชีวิต

5.2 ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแลอย่างเข้าถึง ชุมชน และมีการจัดอบรมให้ความรู้ เช่น จัดกิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวอบอุ่น โดยต้องให้เขาตระหนักว่าการกระทำของเขานั้นส่งผลกระทบในหลายๆ ด้านรวมทั้งตนเอง และมีการปลูกฝังจิตสำนึกไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีก

5.3 ควรมีการใช้บทลงโทษทางกฎหมาย ตามความหนักเบาของการกระทำความผิด โดยการพิจารณาของศาลนั้นจะมุ่งเน้นให้เกิดผลกระทบกับครอบครัวน้อยที่สุด ควรมีการจัดโครงการอบรมโปรแกรมการแก้ไขผู้ใช้ความรุนแรงในครอบครัว ทำให้ผู้ต้องขังสามารถปรับสภาพตนเอง เรียนรู้ตนเองเพื่อให้พร้อมที่จะไปใช้ชีวิตหลังออกจากเรือนจำ มีการฝึกอาชีพให้ตามความถนัด จัดงานตามเทศกาลต่างๆ เพื่อเป็นการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ควรนำหลักศีลธรรมมาพัฒนาจิตใจ ให้เรียนรู้ถึง "กฎแห่งกรรม" เพื่อให้การบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจดีขึ้น

ปลูกฝังให้ความรู้และช่วยกันรณรงค์ในการหาทางออกที่เหมาะสมแก่ผู้ต้องขังซีให้ เห็นถึงประโยชน์ของการลดความรุนแรง

6. การเยียวยา รักษา เยื่อที่ได้รับผลกระทบจากการใช้ความรุนแรงต่อภรรยา

6.1 ต้องให้ความเป็นธรรมกับทั้งสองฝ่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพร้อมที่จะให้การช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ควรให้ความช่วยเหลือในเรื่องคดี โดยการให้คำแนะนำในการดำเนินคดีว่าจะต้องติดต่อกับหน่วยงานใดหรือองค์การใดบ้าง

6.2 จัดให้มีมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยอาจจะให้เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งเยียวยา

6.3 ควรมีการให้ความช่วยเหลือจากรัฐ และมูลนิธิต่างๆ มีการชดเชยค่าเสียหายอย่างเป็นธรรม อำนวยความเป็นธรรม การดูแลคำปรึกษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพจิตใจ ช่วยเหลือเผยแพร่กฎหมายเบื้องต้นแก่ประชาชน

6.4 ให้มีการคุมประพฤติผู้กระทำความผิด จัดกิจกรรมสร้างความสมานฉันท์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว ควรจัดให้มีนักจิตวิทยาสำหรับเป็นที่ปรึกษาให้ผู้ต้องขังได้ปรึกษา เพื่อลดความเครียดที่อาจจะเกิดขึ้นจากปัญหาเหล่านี้

6.5 จัดให้มีการฝึกวิชาชีพต่างๆ เพื่อให้ผู้ต้องขังรู้สึกว่าคุณค่าและมืงานทำสร้างรายได้ให้เกิดขึ้น มีการจัดอบรมกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง จัดโปรแกรมฟื้นฟูสภาพจิตใจโดยการเชิญนักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์มาร่วมในการประชาสัมพันธ์ และช่วยเหลือเยื่อผู้ถูกกระทำตามที่พวกเขาร้องขอให้ช่วย โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย เพื่อสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในครอบครัว

7. ข้อเสนอแนะ ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เกี่ยวกับ ปัญหาความรุนแรงต่อภรรยา มีดังนี้

7.1 ปัญหานี้ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และควรจะมีการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และควรมีการสร้างจิตสำนึกให้กับคนในครอบครัวโดยเฉพาะผู้นำครอบครัว ผ่านทาง โรงเรียนหรือสื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7.2 บุคลากรในหน่วยงานของตำรวจควรเพิ่มบุคลากรตำรวจหญิง เพราะบุคลากรที่เป็นผู้หญิงอาจจะช่วยในการแก้ไขปัญหบางเรื่องได้ดีกว่าบุคลากรที่เป็นผู้ชาย เพราะโดยพื้นฐานแล้วผู้หญิงมักจะมีอุปนิสัย ใจคอ ที่อาจจะเข้าใจปัญหาในเรื่องนี้ดีกว่า

7.3 ควรมีการปรับแก้กฎหมายให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น บุคคลที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายต้องมีความยุติธรรม และมีจรรยาบรรณตามหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน

7.4 รัฐควรมีนโยบายและมีมาตรการที่เข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหาให้มากกว่าเดิม ควรมีการเผยแพร่ให้ความรู้ทางด้านกฎหมาย

7.5 ควรมีการจัดระบบการศึกษาในโรงเรียน ให้เรียนรู้ถึงการดำเนินชีวิตครอบครัวที่ถูกต้อง รวมทั้งโรงเรียนควรเข้ามามีบทบาทมากกว่าในปัจจุบัน

7.6 ควรมีการจัดระเบียบสังคมโดยการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาให้มากขึ้น

7.7 ศาลควรจะมีการร่างนโยบายที่มาแก้ไขปัญหาเรื่องนี้โดยตรง ซึ่งการแก้ปัญหานี้ควรจะเริ่มตั้งแต่การปลูกฝังในเรื่องครอบครัวตั้งแต่เด็กๆ ควรจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ให้ประชาชนเข้าไ้บทบาทของศาลว่า ศาลนั้นมีอำนาจหน้าที่ในการช่วยเหลืออย่างไรบ้าง

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

7.8 สื่อที่นำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับปัญหานี้ ควรที่จะนำเสนอในลักษณะการให้คำแนะนำมากกว่าการนำเสนอข่าว

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลจากบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับ เจตคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อปัญหาสามีทำร้ายภรรยา ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยขอเสนอผลการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว กรณีสามีทำร้ายภรรยา จากผลการศึกษา พบว่ามีสาเหตุสำคัญ ดังนี้

สาเหตุจากตัวสามีและหรือภรรยาเอง อาจถูกเลี้ยงดูมาจากครอบครัวที่มีการใช้พฤติกรรมที่มีความรุนแรง หรืออาจเคยเห็นพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงระหว่างพ่อกับแม่ของตนเมื่อวัยเด็ก จึงจดจำพฤติกรรมเหล่านั้นมาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อรอนงค์ อินทรวิจิตร และคณะ¹⁰ ที่กล่าวว่า การที่คนคนหนึ่งไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเข้าใจ ความเมตตาและเอื้ออาทรต่อกันในสมาชิกครอบครัว หรือการที่คนคนหนึ่งเติบโตขึ้นมาในครอบครัว ที่ชอบแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงต่อกัน ทั้งทางร่างกาย วาจา และทัศนคติที่มีต่อเพศตรงข้ามในทางลบ ก็เป็นความรุนแรงที่ซ่อนเร้น ทำให้เกิดการดูดซับพฤติกรรม การกระทำ การใช้วาจาและความคิดที่นำไปสู่การเบียดเบียนและการเอาเปรียบทางเพศ

นอกจากนี้ใน สภาพสังคม ปัจจุบันผู้ชายส่วนใหญ่จะคิดว่าภรรยาที่สามีหรือผู้ชายนอกใจภรรยาของตนเองนั้นเป็นเรื่องธรรมดา ซึ่งอาจเป็นการยึดถือปฏิบัติตามวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สั่งสมกันมาที่เชื่อว่าผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง ผู้ชายเป็นใหญ่ในบ้าน เพราะฉะนั้น ผู้ชายจึงมีสิทธิที่จะทำ

¹⁰ อรอนงค์ อินทรวิจิตร และคณะ. ผู้หญิงและเด็กเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว. 2542.

อะไรกับผู้อื่นก็ได้ และมีสิทธิที่จะทำอะไรก็ได้ตามอำเภอใจ เช่น การทำร้ายร่างกาย หรือการนอกใจคู่สมรส กลายเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นกับทุกคนรอบตัว¹¹

แต่ในปัจจุบันคนในสังคมขาดคุณธรรมจริยธรรม มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ขาดความรับผิดชอบ มักจะนึกถึงความสุขของตัวเองมากกว่าครอบครัว ไม่นำเอาศีลธรรมหรือสามัญสำนึกมายับยั้ง ทำให้ขาดสติ และยังพบสาเหตุจาก ความด้อยโอกาสทางสังคม การขาดการศึกษาทำให้โอกาสที่จะมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงนั้นมีมาก

ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้ รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ทำให้ต่างคนต่างเกิดภาวะความเครียด อารมณ์หงุดหงิด อารมณ์เสีย ไม่หันหน้ามาปรับทำความเข้าใจกัน การที่ผู้หญิงต้องพึ่งพาผู้ชายทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ผู้หญิงถูกจำกัดสิทธิทั้งในด้านการเงิน ความก้าวหน้าในอาชีพ การศึกษาและการฝึกอบรม ความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจจะระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายถือเป็นปัจจัยสำคัญในการลดทอนอำนาจผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงต้องอยู่ในสภาพที่ยอมจำนน และเป็นหนึ่งในข้อจำกัดการหย่าร้างของผู้หญิงด้วย

ในบางครอบครัวเมื่อเกิดปัญหามักหันไปพึ่งเหล้า สารเสพติด และการพนัน ทำให้เกิดปัญหาทางการเงินเกิดความเครียดทำให้เกิดการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายกัน ดังที่คณะกรรมาธิการกิจการสตรี¹² ได้กล่าวไว้ว่าผู้ใช้สารเสพติด รวมทั้งสุรา ความรู้ตัวจะลดลง การตัดสินใจจะลดลง เสียการยับยั้งการลดลง ควบคุมตนเองไม่ได้ จึงมีโอกาสที่จะกระทำรุนแรงได้มาก นอกจากนี้สังคมที่มีแหล่งอบายมุขและสิ่งเสพติดจะกระตุ้นบุคคลให้มัวเมา ขาดสติซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมรุนแรงได้มากกว่า

¹¹ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. นโยบายและแผนแห่งชาติ ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี. 2543. หน้า 34.

¹² คณะกรรมาธิการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ วุฒิสภา. รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมรุนแรง. 2541. หน้า 21- 23.

สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การเลียนแบบพฤติกรรมกรรมการทำร้ายร่างกายจากสื่อ ประชาชนส่วนใหญ่เมื่อได้รับข่าวสารจากสื่อไม่สามารถคิดแยกแยะได้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี แทนที่จะนำมาเป็นข้อคิดหรือคติเตือนใจแต่กลับนำพฤติกรรมจากสื่อมาเลียนแบบ จึงกลายเป็นปัญหาลังคมที่เกิดขึ้นอยู่แทบทุกวันในขณะนี้

ผลกระทบ

ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อภรรยาจากผลการศึกษา พบว่าสามีภรรยาอาจได้รับความบาดเจ็บทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ดราสกี¹³ ที่กล่าวว่า การใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส เป็นการใช้ความก้าวร้าวที่รุนแรง หรือไม่รุนแรงระหว่างคู่สมรสที่ได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการกระทำรุนแรงทางกาย การกระทำรุนแรงทางด้นจิตใจ และการกระทำรุนแรงทางเพศ โดยผู้ถูกกระทำส่วนมากเป็นผู้หญิง เมื่อเกิดความรุนแรงทางกาย เกิดการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จะมีอาการปรากฏให้เห็น เช่น ตะ หุบ ต่อย ตี ทำร้ายอวัยวะต่างๆ ใช้บุหรี่ น้ำร้อนลวก ลามโซ่ หรือ อาจจะทำให้ผู้ถูกกระทำแขนขาหัก หรือฟกช้ำ การทำร้ายทางเพศ การข่มขืนภรรยาของตนเอง¹⁴

ส่วนความรุนแรงด้านจิตใจหรืออารมณ์ จากการสำรวจ พบว่า ผู้หญิงมีความรู้สึกที่ไม่ดีนัก หากถูกวิจารณ์รูปร่างหน้าตา การถูกกดขี่ ไม่ได้ได้รับความนับถือ และการถูกมองด้วยสายตาหยาบคาย ในขณะที่ผู้ชายมองว่าไม่ได้เป็นการกระทำรุนแรงด้านอารมณ์

¹³ Ibid.

¹⁴ สายสุรี จุติกุล. "ครอบครัวไทย: มองไปข้างหน้า". ใน สำนักนคณคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. รายงานพิธีเปิดครอบครัวสากลและการประชุมสมัชชาแห่งชาติด้านครอบครัว ณ ดิถสันติไมตรีทำเนียบรัฐบาล. 2538.

ส่วนผลกระทบต่อผู้กระทำเอง จะรู้สึกว่าคุณเองมีสัมพันธภาพในครอบครัวน้อยลง ผู้เป็นภรรยาจะมีความเครียด จิตตกและอาจมีอาการทางจิต เกิดกบด บางกรณีสามีหรือภรรยาอาจกลายเป็นอาชญากรโดยไม่ได้ตั้งใจ และกลายเป็นผู้ต้องโทษถูกคุมขังในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของ เบคเกอร์¹⁵ ที่กล่าวว่าผลกระทบต่อด้านจิตใจ พฤติกรรมที่ภรรยาแสดงออกมาคือ ความรู้สึกเสียใจ ปวดร้าว กระทบกระเทือนใจ หวาดกลัว ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไปจากอาการปกติสู่ออาการหวาดผวา ก้าวร้าวและอารมณ์รุนแรงขึ้น หมกมุ่นในชีวิต ซึมเศร้า ลึนหวัง มีความรู้สึกสองฝักสองฝ่าย บางครั้งสับสน ว้าวุ่นใจ หรือต้องอยู่ในภาวะที่ต้องยอมรับการกระทำของสามี การไม่สามารถจัดการกับความโกรธจนคิดฆ่าตนเองหรือฆ่าผู้อื่นและสอดคล้องกับแนวคิดของ ภัทสร ลิมานนท์¹⁶ ที่กล่าวว่า ครอบครัวที่มีสมาชิกทำร้ายกันจะไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและเกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก บางรายจบลงด้วยการที่ภรรยาติดคุกเพราะสามีเนื่องจากถูกกดดันทางจิตใจและการถูกทำร้ายร่างกายมาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ผู้ที่ได้รับผลกระทบตามมาก็คือลูก เด็กบางคนจะเรียนรู้การกระทำของพ่อแม่ มีการลอกเลียนแบบ ซึมซับการกระทำของพ่อแม่ จนอาจทำให้เสียคน สภาพจิตใจที่ไม่ปกติเหมือนเด็กทั่วไป มีอาการเชื่องซึม ต้อรับไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ก้าวร้าว ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ขาดคุณภาพชีวิตที่ดี กลายเป็นปัญหาสังคม ดังที่ เกสรา ศรีพิชญากกร¹⁷ ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่เติบโตมาจากสภาพครอบครัวที่พ่อแม่มีแต่ความขัดแย้งกัน จะทำให้เด็กได้รับผลกระทบทั้งทางด้านสุขภาพกายและจะพัฒนาการล่าช้า ส่วน

¹⁵ Jennifer Baker. *Stopping Wife Abuse: A Guide to the Emotional Psychological and Legal Implications for the Abused Woman and Those Helping Her*. 1979.

¹⁶ ภัทสร ลิมานนท์. "บทบาทของผู้ชายกับปัญหาครอบครัวไทยในยุคปัจจุบัน". *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*. 43 (2541): 259 - 264.

¹⁷ เกสรา ศรีพิชญากกร. "การข่มเหงภรรยา: ความอยู่ดีที่สตรีไทยเผชิญอยู่". *พยาบาลสาร*. 2543.

ผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาวจากการที่เด็กชายพบเห็นบิดาทำร้ายทุบตีมารดาอยู่เสมอ เด็กจะเรียนรู้และซึมซับความรุนแรงโดยกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม และยังพบว่าการใช้ความรุนแรงต่อภรรยายังมีผลให้เกิดความเบื่อบ้านต่อเพื่อนบ้านและผู้พบเห็นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโบว์เกอร์¹⁸ ที่สรุปว่า พฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวมีผลต่อทั้งความสันติสุขและเศรษฐกิจสังคม ทั้งยังเป็นปัญหาเรื้อรัง ถ้ายทอดมาจากรุ่นต่อไป จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจน ตระหนักถึงความรุนแรงและพร้อมใจกันทุกฝ่าย เพื่อป้องกันมิให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นมากไปกว่านี้ ไม่ว่าจะเป็น

ผลกระทบอีกอย่างหนึ่งคือ หน้าที่การงาน เพราะเมื่อมีปัญหานี้จะไม่มีสมาธิในการทำงาน ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน

สุดท้ายผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยทำให้เสียเวลาต้องมาทำคดีเมื่อเกิดปัญหานี้ขึ้น เพราะต้องมีหน้าที่อื่น ได้แก่ การดูแลรักษา ความปลอดภัย การปราบปรามอาชญากรรม ปราบปรามยาเสพติด ทำให้มีผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย¹⁹ ที่กล่าวว่า ผลของการใช้ความรุนแรงในครอบครัว อาจนำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้น จึงควรสร้างความตระหนักให้บุคคลเห็นความสำคัญของปัญหาความรุนแรงต่อสตรีซึ่งเป็นหนึ่งในปัญหาใหญ่ของประเทศไทยและมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้หญิงและควรที่จะได้รับความสนใจทั้งจากประชาชนและหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะ การให้ความสำคัญและการแก้ไขปัญหา

¹⁸ Les Bowker. "A Battered Woman's Problems are Social, Not Psychological". *Current Controversies on Family Violence*. 1994.

¹⁹ สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย. "ปัญหาพฤติกรรมในครอบครัว". เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการป้องกันความรุนแรงที่มีต่อสตรีและเด็ก. ณ ห้องประชุมโครงการวางแผนครอบครัวภาคเหนือ เชียงใหม่. 2541.

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อภรรยาในสังคมไทย จากการศึกษาพบว่า

1. ควรมีการรณรงค์การลดปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยการให้ความรู้เผยแพร่ทางสื่อต่างๆ โดยจัดให้มีการเผยแพร่ในโรงเรียนหรือชุมชน และพยายามหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานี้ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ²⁰ ได้กำหนดนโยบายระดับชาติเพื่อปกป้อง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรีไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ บุคลากร และระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการสร้างครอบครัวอบอุ่น มั่นคง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความรุนแรง

ควรให้การตกเตือนแนะนำ ให้สามีภรรยาใช้ชีวิตในครอบครัวที่ดีควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแลเรื่องนี้ให้เข้าถึงชุมชน และมีการจัดอบรมให้ความรู้ เช่น จัดกิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวอบอุ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุนันทา สิริประภาผล²¹ ที่ศึกษาพบว่า บุคลากรทางสุขภาพและผู้ทำงานด้านการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำรุนแรง ควรมีการประเมินปัจจัยสำคัญ เพื่อจะได้วางแผนให้การช่วยเหลือสตรีที่ถูกสามีกระทำรุนแรงได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ต้องให้ผู้ที่ใช้ความรุนแรงรู้ว่าการกระทำของเขานั้นส่งผลกระทบต่อในหลายๆ ด้านรวมทั้งต่อตัวเอง ปลูกฝังจิตสำนึกไม่ให้พวกเขากระทำผิดซ้ำอีกครั้ง

3. ควรมีการใช้บทลงโทษทางกฎหมายตามความหนักเบาของการกระทำผิด โดยการพิจารณาของศาลนั้นจะมุ่งเน้นให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัวน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูก

²⁰ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. นโยบายและแผนขจัดความรุนแรงต่อสตรีและเด็ก. 2543.

²¹ สุนันทา สิริประภาผล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามีของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย. 2545.

กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ไว้ว่า การมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีความเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบวิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป โดยทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ ประกอบกับเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐ จากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

นอกจากนี้ ควรจัดโครงการอบรมโปรแกรมการแก้ไขผู้ใช้ความรุนแรงในครอบครัว ทำให้ผู้ต้องขังสามารถปรับสภาพตนเอง เรียนรู้ตนเอง เพื่อให้พร้อมที่จะไปใช้ชีวิตหลังออกจากเรือนจำได้อย่างเอกรุ่นคนทั่วไป มีการฝึกอาชีพให้ตามความถนัด จัดงานตามเทศกาลต่างๆ ได้แก่ วันปีใหม่ วันสงกรานต์ ฯลฯ เพื่อเป็นการฟื้นฟูสภาพจิตใจ

4. ควรนำหลักศีลธรรม หลักพระพุทธศาสนามาพัฒนาจิตใจ ให้เรียนรู้ถึง "กฎแห่งกรรม" ให้การบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจให้ดีขึ้น ปลุกฝังให้ความรู้และช่วยกันรณรงค์ในการหาทางออกที่เหมาะสม ทั้งนี้เรือนจำอาจมีส่วนช่วยได้อย่างมากเนื่องจาก บทบาทที่สำคัญของเรือนจำ ประกอบด้วย การรับตัวผู้ต้องโทษ การให้สวัสดิการแก่ผู้ต้องโทษ การรักษาระเบียบวินัย การให้การศึกษาวชิชาสามัญและวิชาชีพ การฝึกอบรมจิตใจ การให้ทำงาน และการปล่อยตัวผู้ต้องโทษจากเรือนจำ²²

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการปลุกฝังในการสร้างจิตสำนึกของการรักครอบครัว โดยมีการสร้างเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวให้มากยิ่งขึ้น โดยเริ่มต้นจากครอบครัว โรงเรียน โดยเสริมเนื้อหาการใช้ชีวิตคู่ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวอบอุ่นเข้าใจในหลักสูตร

²² มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. การบริหารงานยุติธรรม. 2550.

2. ควรจัดอบรมในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้ต้องโทษในคดีการใช้ความรุนแรง ให้เห็นผลกระทบและโทษที่ได้รับจากการใช้ความรุนแรง รวมทั้งควรมีการฟื้นฟูสภาพจิตใจแก่ผู้ต้องโทษ มีการฝึกอบรบอาชีพ เพื่อจะได้ไม่กลับมาทำผิดซ้ำอีก

3. ควรสร้างจิตสำนึกแก่ผู้ชาย ให้เห็นว่าเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า และในสังคมปัจจุบันผู้หญิงกับผู้ชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน ควรให้เกียรติต่อสตรีโดยเฉพาะภรรยาที่เป็นมารดาของลูก ให้ความรักและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัวโดยเฉพาะลูกจะได้เห็นแบบอย่างที่ดีเป็นการปลูกฝังการรักครอบครัวตั้งแต่เด็ก

4. ผู้ชายควรเปลี่ยนค่านิยม ทศนคติ ในการมีภรรยาหลายคน การนอกใจภรรยา ควรมองว่าการประพฤติดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่ดีทำให้เป็นสาเหตุของการใช้ความรุนแรงต่อภรรยา ซึ่งอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว

5. ควรให้โอกาสกับผู้ด้อยการศึกษาโดยจัดการศึกษาให้ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยบริการให้คำปรึกษา ให้ความรู้ในเรื่องการเตรียมตัวก่อนสมรสและภายหลังการสมรส การปรับตัวของบุคคล การปรับตัวในการใช้ชีวิตคู่ การปรับตัวในการใช้ชีวิตครอบครัว การสร้างจิตสำนึกในการรักครอบครัว การให้เกียรติและเคารพในสิทธิสตรี การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมในครอบครัว การดำเนินชีวิตอย่างมีสติให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน รวมทั้งนำความรู้ดังกล่าวไปจัดการศึกษาในโรงเรียน

2. รัฐควรมีนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตที่เป็นสุข สร้างจิตสำนึกในการรักครอบครัว การสร้างครอบครัวที่อบอุ่น การจัดการความเครียดในครอบครัว ส่งเสริมสุขภาพจิตครอบครัวในแง่มุมต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อครอบครัว โดยเฉพาะสตรี

3. รัฐควรดูแลสื่อ ในการถ่ายทอดข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยมีการถ่ายทอดข่าวสารในทางที่ให้ข้อคิดในทางสร้างสรรค์ และให้ประชาชนสามารถแยกแยะว่าอะไรควรปฏิบัติตาม อะไรควรหลีกเลี่ยง ชี้แจงให้เห็นโทษของการใช้ความรุนแรงที่จะเกิดผลกระทบตามมา เพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่นำมาเสนอทางสื่อ

4. หน่วยงานกระบวนการยุติธรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือต่อสตรี ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้ถึงพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ว่า การที่สามีทำร้ายร่างกายภรรยา นั้นเป็นความผิดทางอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

5. บุคลากรกระบวนการยุติธรรม ควรประสานความร่วมมือในทุกภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ให้เข้ามามีบทบาทในการรณรงค์ป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างจริงจัง

6. ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 นั้นได้เพิ่มสิทธิให้ทั้งสามีและ/หรือภรรยา ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวนั้นลดน้อยลง ซึ่งจากผลงานวิจัยสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมาจากทั้งสามีและภรรยา โดยอาจจะให้ทั้งภรรยาและสามีเข้ามาอบรม โดยอาจจะเป็นการบำบัดทั้งคู่ เพราะปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวนั้นส่งผลกระทบในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกายหรือทางด้านสภาพจิตใจ

7. ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เกี่ยวกับเรื่องการใช้อำนาจของศาลซึ่งควรกำหนดให้มีความชัดเจน แยกเป็นประเด็นดังนี้

7.1 เรื่องการกำหนดอายุความในการดำเนินคดี ควรเปิดโอกาสให้เริ่มนับเมื่อผู้ถูกกระทำ อยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งความหรือร้องทุกข์ได้ เมื่ออยู่ในสภาพร่างกายและจิตใจที่พร้อม

7.2 ในเรื่องของการกระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระ ควรที่จะมีบทลงโทษที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในกลุ่มตัวอย่างที่มีการจดทะเบียนสมรส และกลุ่มที่ไม่มีการจดทะเบียนสมรสเพื่อสำรวจว่ากลุ่มใดมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาการใช้ความรุนแรงมากกว่ากัน

2. ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสามีซึ่งเป็นผู้ใช้ความรุนแรง เพื่อจะได้ทราบสาเหตุและนำมาพิจารณาในการหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไข

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบบทกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศเพื่อนำข้อแตกต่างซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวมาใช้ในการแก้ไขปัญหา

4. ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบของการใช้กฎหมาย พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาให้เข้ากับยุคปัจจุบัน

บรรณานุกรม

กรมพัฒนาสังคมจังหวัดชลบุรี. เอกสารรายงานความรุนแรงในครอบครัว จังหวัดชลบุรี. 2552.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ระบบข้อมูลความรุนแรงต่อเด็กสตรีและความรุนแรงในครอบครัว. 2551. เว็บ. <http://www.violence.in.th/>. 10 กันยายน 2552.

เกสรฯ ศรีพิชญากาญ. "การชมเชงภรรยา: ความอยุติธรรมที่สตรีไทยเผชิญอยู่". พยาบาลสาร. 27.4. 2543.

คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ. ดุสิตสภา. รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมรุนแรง. กรุงเทพมหานคร. 2541.

ภัทสร ลิมานนท์. "บทบาทของผู้ชายกับปัญหาครอบครัวไทยในยุคปัจจุบัน". วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 43.3. 2541.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. การบริหารงานยุติธรรม. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. นนทบุรี: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2550.

รักษณาดี วิเชียร. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องกระบวนการยุติธรรมกับสังคมไทยในปัจจุบัน. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, สาขาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2552.

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย. ปัญหาพฤติกรรมในครอบครัว. เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการป้องกันความรุนแรงที่มีต่อสตรีและเด็ก. ณ ห้องประชุมโครงการวางแผนครอบครัวภาคเหนือ เชียงใหม่. 2541.

สายสุรี จุติกุล. "ครอบครัวไทย: มองไปข้างหน้า". ใน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. รายงานพิเศษเปิด ปิด ครอบครัวสากลและการประชุมสมัชชาแห่งชาติด้านครอบครัว ณ ตึกสันติไมตรีทำเนียบรัฐบาล. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2538.

สุนันทา สิริประภาพล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามีของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัวบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. นโยบายและแผนขจัดความรุนแรงต่อสตรีและเด็ก. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2543.

อรอนงค์ อินทรวิจิตร และคณะ. ผู้หญิงและเด็กเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: ปกเกล้าการพิมพ์, 2542.

Baker, Jennifer. *Stopping Wife Abuse: A Guide to the Emotional Psychological and Legal Implications for the Abused Woman and Those Helping Her*. New York: Anchor, 1979.

Bowker, Lee. "Abattered Women's Problems are Social, not Psychological". *Current Controversies on Family Violence*. Thous and Qaks, CA: Sage, 1994.

Clark, M.J. *Violence in Nursing in the Community*. Connecticut: Appleton&Lange, 1992.

Heise, L., Ellsberg, M., & Gottermoeller, M. "Ending Violence Against Women". *Population Report, Series L, No. 11*. Baltimore: Johns Hopkins University School of Public Health, 1999.

Straus, Murray A. and Gelles, Richard J. "Determinants of Violence in the Family: Toward a Theoretical Perspective". in Burr, Wesley R. Eds., *Contemporary Theories about the Family Vol. 1*. New York: The Free Press, 1979.

World Health Organization. *World Report on Violence and Health*. Web. <http://www.who.int>. 15 June 2008.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University